

INTERVIURI DE NEUITAT

De-a lungul celor 25 de ani de existență a CURIERULUI ROMÂNESC am publicat interviuri cu o semă de personalități ale exilului românesc, dar și cu români aflați la conducerea țării după 1990. Interviuurile realizate între 1980-1995 au fost deja strânse în volumul "Exil - oameni și idei", iar interviuurile realizate după această dată și până în prezent vor fi strânse în volumul "Oamnei și idei" ce va apărea în curând. Multe din aceste interviuri n-au ajuns la cititorii actuali ai CURIERULUI ROMÂNESC, iar unii dintre cei intervievați, dispăruți dintre noi, au fost uitați sau sunt chiar necunoscuți pentru cei mai mulți din România de astăzi. Mulți din cei intervievați povestesc despre viața în închisorile și lagărele comuniste, lucru care se vrea uitat de unii din țară, ba chiar se

prezintă comunismul, de cei care au dus-o bine și atunci, ca o ideologie nepericuloasă, ca pe un "trend" inofensiv.

Doresc să vă prezint spicuirii din interviuurile cu acești eroi ai exilului și să dau posibilitatea celor mai mulți cititori să afle cum a fost să trăiești în exil, dacă ne-am gândit la cei de acasă, dacă am fost uniți la nenorocire pentru că aparținem aceleiași etnii, sau dacă ne-am pierdut printre cetățenii țărilor unde am fost adoptați și n-am mai vrut să ne considerăm români. Cum a fost? Voi începe această spicuire din interviuurile realizate în anii trecuți cu cel realizat cu colaboratorul CURIERULUI ROMÂNESC de la apariție și până la plecarea sa dintre noi, în 1998: Constantin Mareș, cu pseudonimul Costin Miron.* S.C.

CONSTANTIN MAREȘ: "Locul firesc al românilor este în România!"

Silvia Constantinescu: Cine ești Costin Miron?

Constantin Mareș: Sînt Constantin Mareș. Sînt născut în 1927, la București, sînt căsătorit din 1957. Soția mea se află în Republica Federală Germania din 1972. În 1977, după o... mică tergiversare a autorităților românești, am putut să o urmez și eu. Sîntem stabiliți în orașul Hanau și avem amîndoi statutul de refugiați politici.

S.C.: Scrii articole politice în presa din exil. La CURIERUL ROMÂNESC semnezi de la primul număr. Ai o formație politică? Ai publicat în țară?

C.M.: În țară am studiat Dreptul. Mi-au trebuit 14 ani să-l termin...

S.C.: ... din cauza corijențelor?

C.M.: Din cauza exmatriculărilor pe considerente politice, a arestărilor și internărilor ce au urmat primei exmatriculări. Afară de materiile politice studiate în cadrul Facultății de Drept din București (și aceste materii nu lipseau), mi-am adăugat o altă calificare politică, după o metodă sovietică la modă prin anii 50: metoda Kotlear, a calificării la locul de muncă. În cazul meu au fost mai multe din acestea: în rîndurile tineretului național-liberal, începînd cu anul 1945, iar după 1949 în diverse locuri de reținere, anchete și detenție, cum au fost sediul securității din Calea Rahovei, lagărul Ghencea, lagărul de la Capul Midia. Ultima anchetă mi-a dat prilejul în 1974 să iau cunoștință cu actualul sediu al securității din București, aflat în strada Beldiman. Pînă la plecarea mea din țară, în 1977, nu am publicat nimic altceva decît anunțuri de vînzare la "Mica publicitate" din ziarul România Liberă.

S.C.: Ești plecat din țară de 4 ani. Nu ești singurul. Cum vezi acest val de emigrare, care tinde să crească?

C.M.: Locul firesc al românilor este în România. Veacuri de-a rîndul neamul românesc nu s-a plecat și nu a plecat; nici din calea goților, nici a hunilor, nici a slavilor, nici a tătarilor. România a fost o țară de imigrare, nu de emigrare. Emigrația de astăzi este cu ațit mai dureroasă, cu cît are la bază nu un atac din afară, ci unul dinăuntru. Dușmanul nu mai năvălește în puhoai și colbăiri de copite, ci este fratele nostru vitreg, care ne dăruie opresiunea și sălbăticia noastră de toate zilele.

S.C.: Ce poți spune despre atitudinea românilor exilați, ca exilat român?

C.M.: Neputîndu-se realiza uman, individual, pe nici un plan decît cu prețul unor înalte trădări morale și joase lîngșiri imorale, românul ia toiaagul pribegiei. Se pierd pentru neamul românesc, pentru cultura și istoria românească energii tinere și valori potențiale, cu ațit mai mult, cu cît, odată vîzîndu-se ajunși pe un pămînt străin, cei mai mulți dintre cei sosiți caută să

se identifice în mod cît mai total cu aceia care le-au oferit găzduire, cel mai adesea fără să le fie cerută renunțarea la strămoși, la limbă, la cultură și la datini. Dar românii pribegi, în număr prea mare se dezinteresează de tot ce este valoare pur românească, de solidaritate românească, de biserică românească, de suferință românească, fie ea între sau peste hotare. Iar copiii caută să și-i crească astfel ca să uite că au fost români, iar dacă își mai aduc aminte, să le fie măcar jenă, dacă nu chiar rușine. Să nu uităm că după două milenii, evreii au revenit cu fruntea sus în Ierusalim, considerînd Israelul ca adevărata lor patrie și că timp de opt veacuri sașii și-au păstrat în Transilvania și religia și cultura și limba și ființa națională proprie. Nici o clipă nu și-au negat cu rușine, ci totdeauna și-au afirmat cu mîndrie origina lor germană.

S.C.: Crezi că se poate vorbi de o politică a exilului românesc?

C.M.: Cred că este presumțios să vorbim despre o politică a exilului. Există exilați care fac politică, există exilați care se prefac că fac politică, și, mai există exilați care cred că fac politică. Dar mai presus de toate există nuanțe, tendințe și intoleranțe în acest exil.

S.C.: S-a discutat mult despre unitatea exilului românesc. Ca unul care faci parte din acest exil, cum vezi lucrurile?

C.M.: Unitatea exilului românesc este o necesitate, dar în același timp și un simplu deziderat. Sînt multe cauze care generează lipsa de unitate: diferență de vîrstă și de cunoaștere reală a situației din țară, deosebiri de concepții, de tendințe politice, de formație, de interese (și mai ales de dezinteres!). Mai intervin cu pondere, motivul real al exilului, situația familiei rămase în țară, relațiile cu autoritățile românești. Am făcut o enunțare, nu o limitare. Încercările de "unificare" făcute pînă acum, au eșuat pe rînd, făcînd astfel ca ideea în sine să iasă slăbită. Desigur însă, nu numai că se poate face ceva, dar și trebuie făcut. Mică, o picătură, putem aduce fiecare din noi azi la ceea ce într-o zi va fi, sau ar putea fi, o mare a împlinirilor românești în pribegie.

S.C.: De pildă?

C.M.: De pildă, să ne abținem de la polemici sterile între români. De pildă, fiecare să sprijine o asociație, o publicație, o biserică românească. De pildă, fiecare să prestăm o activitate de cultură românească, de păstrare a limbii românești. Făcînd toate acestea într-un climat de toleranță și omenie românească, receptînd activitatea altor români, chiar dacă este în altă sferă, vom contribui la constituirea unui fundament pentru dificila, dar necesara construcție a unității exilului. Să folosim deocamdată noțiunea de unitate, care poate și

trebuie să admită diversitatea. Este poate prea mult și desigur prea devreme să vorbim de unificarea exilului.

S.C.: În ultima vreme Regele Mihai I s-a adresat țării și exilului. Ca unul care ești exilat, ce crezi despre atitudinea față de monarhie și republică?

C.M.: În ce privește neamul nostru românesc, el nu a fost consultat nici la 30 decembrie 1947, cînd s-a proclamat de către partid republică, nici de atunci asupra acestei probleme. Țări ca Suedia, Norvegia, Danemarca, Anglia au rămas monarhii. În Spania, democrația a putut fi instaurată și salvată, în primul rînd cu ajutorul monarhiei. Să nu uităm că și papalitatea constituie în fond o monarhie, electivă, dar și absolută. Europa cunoaște practic doar monarhii constituționale în state democratice. În schimb toate dictaturile comuniste sînt republici. Cînd poporul român va avea posibilitatea să se pronunțe liber, va putea reflecta comparativ, la Carol I și Ferdinand, la Parhon și Petru Groza și atunci va hotărî el, primul guvern, Măria Sa, Poporul. În exil, în prezent, Regele poate juca un rol deosebit ca factor unificator, moderator, fiind deasupra partidelor, a grupurilor, a persoanelor și intereselor. Pentru aceasta însă, nu numai trebuie să fie acceptat de generația mai veche, ci și considerat de cea mai tînără.

S.C.: Ești unul din exilați. Crezi că exilul are în fond o semnificație aparte?

C.M.: Exilul, dacă este politic și nu este un simplu exil economic (să-i spunem exilul caltaboșului), are, cred, două finalități: în primul rînd, să afirme permanența românești, pretutindeni. În al doilea rînd, să contribuie la propria sa negare, la dispariția sa ca exil, atuncea cînd va fi posibilă întoarcerea la isvoare. Exilul nu este o etapă scurtă. Pentru cei mai mulți dintre noi este și va fi o tragică permanență, avînd ca unitate de măsură însăși limita vieții. Cu ațit mai mult nu trebuie să lăsăm exilul pe seama rău-interesaților, a dezinteresăților, a manipulaților de către ambasadele Bucureștiului. Exilul trebuie să cuvînte demn, dar hotărît, ceea ce călușul îi împiedică pe cei de la Vatră să o facă, să mențină trează suma cunoștințelor românești, să prezinte opineii publice și cancelariilor apusene adevărul despre România și poporul român. Iar cînd cei de mîine vor trebui, nu să plece din țară, ci vor putea să se întoarcă, să nu ne hulească pentru ocară și rușinea ce nu avem dreptul să le-o facem celor 22 de milioane rămași în arcul Prutului și Dunării, avînd și ei în fond un exil, poate mai dureros: exilul conștiințelor și speranței. ☆

* Notă: Acesta este un fragment din interviul realizat în 1981. Inerviul integral poate fi citit în lucrarea: Silvia Constantinescu: "Exil - oamnei și idei", Skogås 1995, ISBN 91-972440-0-7.